

RECENSION

Johannes Bah Kuhnke i *Turist*

Turist

De rykten om män som lämnat biografen i ren ilska som jag fått höra från vänner i Stockholm satte onekligen piff på min förväntan inför Ruben Östlunds redan mycket omtalade film. En kraftfull och provocerande uppgörelse med den moderna svenska Mannen var att vänta. Den man som kanske inte alla gånger har det så lätt idag mitt i det övergångsskede han enligt många befinner sig i. Just det att både vara en varm, trygg familjefar och samtidigt utstråla kraft och mod, alltså rätt klassiska manliga attribut. Men i Luleå där jag såg filmen satt alla i publiken kvar. Men det kanske å andra sidan inte var älgjägarna och scooterförarna som var där. Generaliserar jag grovt nu? Kanske, men filmen inbjuder också till det. För det råder liksom inget tvivel om vart Ruben Östlund vill att skåpet skall stå.

Vi får inledningsvis nästan pekpinneartat veta att filmens man – det är i sanning ingen lätt roll och Johannes Bah Kuhnke kämpar med den äran – inte har någon vidare värd relation med sina barn, att han så att säga är gift med jobbet. Sin iPhone släpper han inte greppet om i första taget. Förr i tiden var det bilen som utgjorde mannens förlängda ... ja, nu kanske det är iPhone:n som har rollen som den manliga öhh ... förlängaren eller tröstnappen?

Men nu är familjen samlad. Nu ska familjen åka skidor samman på något berg neråt kontinenten. Och det vet vi ju – att semester är livsfarliga saker för ett redan skakigt förhållande. Så mycket förväntningar som kan gå på tok och som naturligtvis gör det, det är ju filmdramatik vi talar om. Så sprickorna är rejält uppspikade på vita duken och krackelerar gör det ganska omgående.

Scenen om vi redan sett i trailers och på tidningarnas reportagesidor är magnifik. Hur snöskredet kommer igång på andra sidan dalen, hur den växer i styrka ju närmre den kommer den uteservering där familjen sitter och äter och samlar kraft inför nästa skidpass. "Lugn, det är en kontrollerad lavin", säger den trygge mannen. För att sekunden senare lägga benen på ryggen, lämna skrikande barn och fru i sticket men se till att mobilen är med.

Den fråga som naturligtvis omedelbart inställer sig är: Vad skulle jag själv ha gjort i en liknande situation? Skulle jag verkligen fejt ha lämnat till och med små försvarslösa barn? Och det är precis här som Ruben Östlunds "skåp" ovan kommer in i bilden. Det är liksom inte tu tal om att detta är en film med en utpräglad manlig blick på

Originaltitel: **Turist**
Regi: **Ruben Östlund**
Producenter: **Erik Hemmendorff, Marie Kjellson**
Manus: **Ruben Östlund**
Foto: **Fredrik Wenzel, Fred Arne Wergeland**
Roller: **Johannes Bah Kuhnke, Lisa Loven Kongsli, Vincent Wettergren, Clara Wettergren, Kristofer Hivju, Fanni Metelius m fl.**
Sverige 2014
Längd i tid: **1 tim 40 min**
Censur: **tillåten från 11 år**
Distributör: **TriArt Film AB**

sakernas tillstånd. Inget märkligt i det kanske, Ruben är ju en man. Men alldeles uppenbart en man som har egna upplevelser i bagaget att jobba med. Men det finns det ingen anledning att spekulera vidare i utan jag konstaterar bara för egen del att vore jag kvinnan i filmen – norska skådespelaren Lisa Loven Kongsli – skulle jag omedelbart packa väskan, lämna man och barn och säga att "ta nu och väx upp och tänk igenom detta och meddela mig sen vad du kommit fram till." Men det blir ju inte mycket mer än en kortfilm av det förstås. Istället söker Ruben Östlund problematisera och fördjupa det manliga tillkortakommandet.

In på scenen träder ett par som förstås har funktionen att ge perspektiv, alternativ, sidobelysning av det skedda. Den manlige vännen säger "Du gav dig förstås iväg för att sen kunna hjälpa till i räddningsarbetet, eller hur?" När inte det fungerar prövar han: "Människan handlar primitivt i såna här situationer, vi tänker inte, vi vill bara överleva. Tänk bara på Titanic, hur många som klättrade över andra för att rädda sig själva." Men vår Man förnekar först att han överhuvudtaget lämnade familjen när lavinen kom. När han överbevisas börjar han istället att gråta – och kanske var det där som männen i Stockholm lämnade biografen? – och närmast primalskrika. Han sitter ju på kroken från början men kämpar som en värsta gädda att komma loss.

Det går nu som det går, en slags försoning kommer till stånd. Scenen där hela familjen gosar och kvinnan ligger överst – beskyddande – och barnen, två minderåriga och en stor, är egentligen förfärlig i den mening att jag har så svårt att ta den till mig att tro på den.

Kort och gott en film som med alla medel söker hitta en förståelse, en slags rening för den svenske Mannen. En film som det går alldeles utmärkt att diskutera samman om – själv pratade jag en timme med den kvinna jag såg filmen med och vi blev nästan rejält ovänner ett tag – även om jag tycker den har, hur ska jag säga, betänkliga inslag. Men lavinscenen är magnifik.

Andreas Hoffsten

FILMRUTAN